

RETTIGHETSGRUPPA I ISAAC

Høsten 2021 har det vært to spesielt viktige saker som rettighetsgruppa i Isaac har hatt fokus på:

- Høringen på «Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskolelova» med høringsfrist i desember-21
- Arbeidet med å få ASK inn i språklova

Vi har samarbeidet med flere andre brukerorganisasjoner om begge disse sakene. Rettighetsgruppa har jevnlig deltatt i møter med CP-foreningen, HBF, NFU, Autismeforeningen, LUPE og Løvemammaene og i høst har dette arbeidet blitt intensivert med hørings svar på *Opplæringslova* og felles forarbeid til møter med departementet om *Språklova*.

Språklova

Etter en iherdig innsats fra Løvemammaene ble det i vårhalvåret -21 flertall (av AP, SP, SV og FrP) i Stortinget for følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om symbolspråk, der det foreslås hvordan retten til symbolspråk kan innlemmes i språkloven.»

I sommer representerte CP-foreningen og Løvemammaene alle brukerorganisasjonene i et møte med Kulturdepartementet der ASK og Språklova ble drøftet. Kulturdepartementet etterspurte kontaktpersoner i fagmiljøer for å innhente mer kunnskap om ASK og språk. Isaac har bidratt med å formidle kontakt mellom departementet og flere fagmiljøer. Etter sommeren har brukerorganisasjonene etterspurt framdrift i Kulturdepartementets arbeidet. I høst ba Kulturdepartementet om kontaktinformasjon til lingvister som de ønsket å drøfte med. Her har spesielt CP-foreningen, Løvemammaene og Isaac samarbeidet om å kontakte lingvister og drøfte med dem deres syn på ASK og språk. Det har vært viktig for oss at departementet snakker med fagfolk som kjenner godt til ASK og som er oppdatert på hva ASK er i dag. Vi har derfor hatt flere samtaler med lingvister som et forarbeid til møte med Kulturdepartementet.

I desember -21 ble Løvemammene og CP-foreningen invitert med i et møte med bl.a. statssekretær og lingvister for å drøfte ASK som språk.

Arbeidet med å få forståelse for ASK som språk er vi ikke i mål med.

Etter vårt syn gjenstår det et betydelig arbeid for at Kulturdepartementet skal kunne svare opp vedtaket fra Stortinget om å «foreslå hvordan retten til symbolspråk kan innlemmes i språkloven».

Rettighetsgruppa i Isaac følger opp dette arbeidet i samarbeid med de andre brukerorganisasjonene. Nye samarbeidsmøter med brukerorganisasjonene er planlagt.

Opplæringslova

Flere husker sikkert at det i første høringsrunde om endring av Opplæringslova ble foreslått å fjerne ASK paragrafen. Det første til massiv kritikk fra mange hold og heldigvis har Kunnskapsdepartementet lyttet og ASK er fortsatt med i forslag til ny Opplæringslov.

Sammen med CP-foreningen, HBF, NFU, Autismeforeningen, LUPE og Løvemammaene jobber vi fortsatt med å sikre at ASK-rettigheter styrkes i opplæringsloven. Det har vært flere samarbeidsmøter rundt dette i hele 2021.

ISAAC har hatt et særlig ansvar for å skrive notater om ASK i Opplæringsloven og dele dette med de andre brukerorganisasjonene og støtte dem i deres arbeid med sine hørings svar.

Det er foreslått omfattende endringer i Opplæringsloven som har stor betydning for elever som bruker ASK. Vi har derfor måttet se på en rekke paragrafer i det nye forslaget for å sikre at elever som trenger ASK blir ivaretatt på en god måte. Her kan man lese høringen: [Høyring Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskolelova - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/Hoyring/Forslag-til-ny-opplæringslov-og-endringer-i-friskolelova)

Kunnskapsdepartementet foreslår å beholde en egen lovparagraf om ASK. ISAAC Norge er svært glad for at Kunnskapsdepartementet foreslår å beholde egne bestemmelser for elever med behov for ASK, og at lærekandidater er tatt med i bestemmelsen. Dette er den nye, foreslåtte paragrafen:

*§ 11-12 Opplæring av elever med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)
Elevar som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få bruke eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa. Det same gjeld for dei som har læretid i bedrift. Elevar og lærekandidatar har òg rett til den opplæringa dei treng for å kunne bruke alternativ og supplerande kommunikasjon. Denne opplæringa kan vere ein del av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter § 11-6.*

Rett til personlig assistanse, fysisk tilrettelegging/tekniske hjelpemiddel og individuelt tilrettelagt opplæring er foreslått som egne paragrafer; § 11-4 Rett til personlig assistanse, § 11-5 Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel og § 11-6 Individuelt tilrettelagt opplæring.

Om fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler skrives det i høringen i §11-5:

«Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel. Elevar har rett til dei tekniske hjelpemidla og den fysiske tilrettelegginga dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av ho. Elevane har òg rett til nødvendig opplæring i bruk av slike tekniske hjelpemiddel».

Forslaget om at alle elever skal ha rett til opplæring i nødvendige tekniske hjelpemidler er vi veldig glad for. Dette var et viktig poeng i Isaacs høringssvar i forrige høringsrunde. I høringen i 2021 står det at: *Departementet foreslår ikke endringer i reglene om retten til tilleggstimer nå, men vil utrede spørsmålet nærmere og komme tilbake til saken.*

Utdanningsdirektoratet har i samarbeid med Statped, utredet rett til tilleggstimer for elever som bruker ASK, etter oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Sammen har de utarbeidet en forskningsrapport som Isaac har vist til i vårt hørings svar. Vi støtter en fleksibel organisert rett til tilleggstimer, og ønsker også en veileder i forbindelse med dette.

<https://www.statped.no/fou/forskning/publikasjoner/forskningsrapporter/oppdrag-2021-019-01.10.2021-om-utredning-av-behov-for-tilleggstimer-for-elever-som-benyttet-alternativ-og-supplerende-kommunikasjon-ask-i-grunnopplaringen/>

Andre viktige punkter fra Isaacs hørings svar er:

- Vi argumenterer for at ASK er språk og derfor må stå i samme kapittel som de andre språkene i Opplæringslova.

- Vi understreker at elevens rett til medvirkning må gjelde uavhengig av språk, kommunikasjonsevne og kommunikasjonsform.
- ASK rettigheter skal kunne klages inn og derfor må de være baserte på enkeltvedtak og sakkyndig vurdering.
- Vi understreker at personalet som underviser i ASK må ha formell ASK kompetanse, støtter at lærer må være til stede i all undervisningen, men andre ansatte med relevant høyskoleutdanning kan brukes dersom det gagnar eleven.
- Til sist sier vi også at det er viktig å beholde statens plikt til å sørge for læremidler til elever som har tilrettelagt opplæring.

ISAAC har sendt inn et hørings svar før jul som kan leses her: [Høyring Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskolelova - regjeringen.no](#) .

Oppfølging av høring

Regjeringen tar sikte på å legge fram et nytt lovforslag om ny opplæringslov og endringer i friskoleloven for Stortinget våren 2023.

Ny lov vil tidligst tre i kraft skoleåret 2023-2024.

Rettighetsgruppas medlemmer

Rettighetsgruppa har høsten 2021 bestått av Bente Johansen (leder), Katharina Rusteberg, Jenny Hysing og Tone Mjøen.

HVORDAN KAN DU BIDRA?

Har du interesse for og engasjement for å jobbe med rettigheter for personer som trenger ASK, så er du hjertelig velkommen til å bidra. Arbeidet varierer avhengig av hvilke saker som er aktuelle. Vi møtes jevnlig (på zoom) drøfter saker, strategier og fordeler oppgaver. I perioder kan det være hektisk, men gruppas medlemmer bidrar etter evne og kapasitet. Erfaring med å kommunisere med politikere og byråkrater er spesielt velkomment. Kjenner du sentrale politikere eller forstår det politiske spillet er du hjertelig velkommen til å hjelpe oss.

Dersom du ønsker å bidra i rettighetsarbeidet gjennom ISAAC Norge, kan du henvende deg til styret i ISAAC Norge eller rettighetsgruppas medlemmer.

Rettighetsgruppa 19.01.22